

PROSLIJEĐIVANJE PITANJA OD STRANE DRUGIH SUDOVA – NEDOVOLJNO ISKORIŠTENA NADLEŽNOST USTAVNOG SUDA BIH-

Sažetak

Prosljeđivanje pitanja od strane drugih sudova Ustavnom sudu BiH predstavlja jednu od osnovnih nadležnosti Ustavnog suda BiH utvrđenu članom VI.3.c Ustava Bosne i Hercegovine. U skladu sa navedenim članom Ustava, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je nadležan u pitanjima koja mu je proslijedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon, o čijem važenju njegova odluka ovisi kompatibilan sa Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda. Uvođenjem ove nadležnosti Bosna i Hercegovina se pridružila krugu zemalja koje svom ustavnom sudstvu dodjeljuju i dodatnu mogućnost kontrole ustavnosti i zakonitosti koja se može vršiti ne samo in abstracto već i povodom konkretnog spora koji se javi pred nadležnim redovnim sudom. S obzirom da se radi o jednoj specifičnoj funkciji Ustavnog suda BiH koja nije u dovoljnoj mjeri definisana ni samim Ustavom BiH niti Pravilima Ustavnog suda BiH u nastavku rada će nakon analize normativnih rješenja kojim se reguliše navedena nadležnost Ustavnog suda BiH biti analizirana i dosadašnja jurisprudencija Ustavnog suda BiH u ovoj nadležnosti u cilju utvrđivanja osobenosti ovog vida kontrole ustavnosti i zakonitosti u bosanskohercegovačkom ustavnom sistemu

Ključne riječi: kontrola ustavnosti i zakonitosti, ustav, ustavni sud, prosljeđivanje pitanja od strane drugih sudova

1. Uvod

Kontrola ustavnosti i zakonitosti normativnih akata predstavlja jednu od najvažnijih državnih funkcija u modernim demokratskim državama. Pod tim pojmom podrazumijeva se pravo sudskih i drugih organa da ocjenjuju saglasnost propisa i drugih općih akata sa ustavom i zakonom (u formalnom i materijalnom smislu) i da nište ili odbijaju primjenu onih koji tu saglasnost ne posjeduju. Ostvarivanje kontrole ustavnosti i zakonitosti moguće je u onom ustavno-pravnom

poretku koji se zasniva na hijerarhiji pravnih akata, tj. na principu primata ustava i zakona nad nižim aktima i radnjama.¹ U savremenim državama ovaj vid kontrole pravnih akata povjerava se različitim tijelima.

Kontrola ustavnosti normativnih akata kao kontrola usaglašenosti pravnih akata niže snage sa ustavom prvi put je uspostavljena u SAD-u gdje kontrolu ustavnosti vrše redovni sudovi.² U tom pravnom sistemu redovni sudovi ne vrše kontrolu ustavnosti kao takvih, in abstracto, već samo povodom primjene tih zakona u konkretnom sporu. U tom sistemu redovni sudovi se ex officio ne upuštaju u ocjenjivanje ustavnosti zakona već samo po prigovoru stranke u konkretnom sporu.³ Eventualna odluka o neustavnosti određenog zakona nema za pravnu posljedicu stavljanje van snage tog zakona već samo odbijanje njegove primjene. Formalno važi i dalje i primjenju se na druge konkretne slučajeve, pa čak i na druge istovjetne slučajeve, kao što je onaj povodom kojeg je vođena ocjena ustavnosti tog zakona. Pošto sudovi u rješavanju konkretnih slučajeva nisu vezani odlukama drugih sudova, pa čak ni svojim odlukama, postoji mogućnost da jedan sud određeni zakon proglasi neustavnim, a drugi ustavnim.⁴ I pored određenih nedostataka, ovaj sistem je prihvaćen od strane značajnog broja zemalja anglosaksonske pravne tradicije.⁵

Na evropskom tlu, mogućnost kontrole ustavnosti dugo vremena je osporavana. Načelo narodne suverenosti nakon francuske buržoaske revolucije postalo je temeljen cjelokupne državne vlasti, a zakon kao izraz te suverenosti, tj. opće volje nije mogao biti preispitivan ni od jednog drugog državnog organa. Upravo iz tog razloga to uspostave kontrole ustavnosti i zakonitosti dolazi relativno kasno, tek na početku 20 stoljeća kada je pod utjecajem poznatog austrijskom pravnika i teoretičara Hansa Kelzena došlo do uspostave prvog ustavnog suda⁶ – posebnog državnog tijela kojem se dodjeljuje kontrola ustavnosti i zakonitosti. Shodno njegovim stavovima, prioritet ustava nad drugim pravnim aktima, posebno nad „običnim“ zakonima koje donosi parlament mora biti obezbijeđen

---

1 Vidjeti više, Ratko Marković, Ustavno pravo i političke institucije, Beograd, 2008, str.523.

2 Američki model kontrole ustavnosti utemeljen je na poznatom slučaju Marbury vs. Medison iz 1803 godine.

3 Vidjeti više Nurko Pobrić, Ustavno pravo, Slovo, Mostar, 2000., str 459.

4 Teorijski gledano, mogućnost nejedinstvenog i neujednačenog postupka u ocjeni ustavnosti zakona je osnovna slabost ovog sistema kontrole ustavnosti zakona. Međutim, praksa sudova u SAD-u je takva da će se sudovi iako nisu pravno obavezni, u svim sitovrsnim slučajevima pridržavati mišljenja višeg suda, odnosno Vrhovnog suda SAD-a.. Niži sudovi moraju voditi računa o tome da bi predmet, po osnovu žalbe ili na zahtjev višeg suda mogao dospjeti pred viši sud, koji se pridržava svog ranije utvrđenog stava u vezi istovrsnih pravnih slučajeva sve dok taj stav ne izmjeni.

5 Poslije SAD ovaj sistem kontrole ustavnosti su prihvatile Argentina, Brazil, Meksiko, Kanada, Australija, Novi zeland.

6 Prvi Ustavni sud ustanovljen je u Austriji 1920. godine. Iste godine Čehoslovačka je također ustanovila Ustavni sud. Međutim, slučaj Austrije je daleko poznatiji. Vidjeti više o tome Smiljko Sokol, Branko Smerdl, Ustavno pravo, Informator, Zagreb 2006. str. 108., te Bačić Arsen, Komentar Ustava Republike Hrvatske, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2002., str. 310.

određenim pravnim instrumentarijem. U tom smislu nužno je uspostaviti ustavni sud kao zaseban organ kojem će se povjeriti funkcija ispitivanja usklađenosti zakona i drugih pravnih akata sa ustavom. Po uzoru na austrijski centralizirani model kontrole ustavnosti, kontrola ustavnosti i zakonitosti normativnih akata u većini evropskih država vrši se u vidu apstraktne neposredne kontrole pravno važećih akata o čijoj ustavnosti odlučuje ustavni sud tek po zahtjevu ovlaštenih predlagača, a to su najčešće državni organi. Ocjena ustavnosti predstavlja samu bit spora koji sud mora riješiti, tako da se njegova zadaća sastoji u usporedbi i ocjeni zakona in abstracto bez obzira na bilo kakva slučaja. Odluka suda povodom tog spora ima snagu propisa, djeluje prema svima (erga omnes), s posljedicom stavljanja van snage neustavnog zakona odnosno drugog općeg pravnog akata. Pored te apstraktne kontrole ustavnosti, ustavni sudovi nekih država ovlašteni su da ispituju ustavnost i zakonitost normativnih akata i u onim slučajevima kada se to pitanje postavi u konkretnom predmetu koji treba da riješi neki od redovnih sudova. U Njemačkoj, pored apstraktne kontrole ustavnosti Savezni ustavni sud u skladu sa članom 100. stav 1. Ustava vrši kontrolu ustavnosti povodom konkretnog spora u kojem mora biti razjašnjeno pitanje da li je zakon na osnovu kojeg se mora donijeti konkretna presuda u saglasnosti sa Ustavom. Zahtjev za konkretnu kontrolu mogu podnijeti svi državni i nedržavni sudovi, a samo podnošenje zahtjeva uslovljeno je osvjedočenosti nadležnog suda da je zakon povodom kojeg se zahtjeva odluka Ustavnog suda neustavan.⁷ Pitanje koje se postavlja Ustavnom sudu mora biti bitno za odluku nadležnog suda, a takvu situaciju imamo ukoliko bi nadležni sud pri ustanovljavanju neustavnosti pravne norme presudio drugačije nego kod važenja dotične norme.

Konkretna ocjena ustavnosti, postoji i u našem pravnom sistemu. S obzirom da nije u dovoljnoj mjeri definisana ni samim Ustavom BiH niti Pravilima Ustavnog suda BiH u nastavku rada će nakon analize same organizacije i nadležnosti Ustavnog suda BiH biti prezentirana normativnih rješenja kojim se reguliše navedena nadležnost Ustavnog suda BiH kao i dosadašnja jurisprudencija Ustavnog suda BiH u ovoj nadležnosti u cilju utvrđivanja osobenosti ovog vida kontrole ustavnosti i zakonitosti u bosanskohercegovačkom ustavnom sistemu

2. Ustavni sud Bosne i Hercegovine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je samostalan i nezavisan ustavni organ čija je osnovna zadaća da štiti i podržava Ustav Bosne i Hercegovine. Uspostavljen je i kontituisan 1997. godine u skladu sa odredbama člana VI Ustava Bosne i

---

⁷ Samo sumnja ili nedoumica ne može predstavljati osnov za podnošenje zahtjeva. Vidjeti više, Edin Šarčević, Ustavno uređenje Savezne Republike Njemačke, Uvod u njemačko državno pravo, Kult B, Sarajevo, 2005., str 82.

Hercegovine kojim je određen sastav Ustavnog suda BiH, procedure, nadležnosti⁸ i karakter odluka Ustavnog suda BiH.⁹

Sastav Ustavnog suda Bosne i Hercegovine je s obzirom na pravnu pripodu Bosne i Hercegovine i njen međunarodno pravni status, specifičan. Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima devet članova – sudija. Četiri člana bira Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH, a dva Narodna skupština Republike Srpske. Ustav ne definiše pitanje etničke pripadnosti sudije čime je jasno naglašeno da prilikom izbora sudija prednost treba dati stručnim i moralnim kvaliteta kandidata a ne njihovoj nacionalnoj pripadnosti. Međutim, u praksi se desilo upravo suprotno. Od uspostave Ustavnog suda BiH pa do danas, entitetski parlamenti, su se bez izuzetka opredjeljivali za etnički, a ne entitetski princip predstavljanja, tako da su bez izuzetka iz Republike Srpske birane sudije iz reda srpskog naroda, a iz Federacije BiH po dvoje sudija iz reda hrvatskog i bošnjačkog naroda. Kandidati za sudije Ustavnog suda moraju biti istaknuti pravnici, visokog moralnog ugleda koji imaju biračko pravo. Preostalih troje sudija Ustavnog suda BiH su strani državljani.¹⁰ Njih bira Predsjednik Evropskog suda za ljudska prava uz konsultacije sa Predsjedništvom BiH. Posebni kriteriji za njihov izbor nisu propisani. Jedini uslov je da nisu državljani susjednih država.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima samostalan i nezavisan položaj. Sva pitanja u vezi sa položajem, nadležnostima, postupkom i odlukama uređuju se jedino Ustavom i Pravilima Ustavnog suda¹¹ koja donosi sam Sud. Zakonodavac ne može utjecati na tako utvrđen položaj Ustavnog suda. Na samostalnost ove institucije u velikoj mjeri utječe i način finansiranja, izbor predsjednika suda, relativno neograničen mandat te imunitet koji sudije uživaju. Jedini izuzetak po kome zakonodavac može utjecati na položaj Suda predstavlja ustavno ovlaštenje

---

8 Nadležnosti Ustavnog suda definisane su i članom IV/3 Ustava BiH, Izbornim zakonom, te Amandmanom I na Ustav BiH.

9 Ustavno sudstvo u Bosni i Hercegovini ima dugu tradiciju. Ustavni sud BiH postoji još od vremena dok je Bosna i Hercegovina egzistirala kao jedna od republika bivše SFRJ. Formiran je 15 februara 1964. godine u skladu sa Ustavom SFRJ i Ustavom SR BIH iz 1963. godine, a kasnije je nastavio da postoji i djeluje na osnovu Ustava SFRJ i Ustava SR BIH iz 1974. godine. Instituciju Ustavnog suda Bosne i Hercegovine inovirao je Aneks 4 Općeg okvirnog sporazuma za BiH, koji je ustavni položaj ustavnog suda učinio kompatibilnim sa standardima ustavnog sudstva u demokratskim ustavnim sistemima.

10 Ovakvo rješenje je direktan izraz naročite uloge međunarodne zajednice u čitavom ustavnom sistemu Bosne i Hercegovine i do sada se javljalo samo u nekim sličnim situacijama kao npr. na Kipru prije konačne podijele na turski i grčki dio. Uglavnom se do sada opravdavalo intencijom ustavotvorca da na ovaj način oslabi snažno prisustvo nacionalne determiniranosti i neprimjeren neposredan utjecaj aktuelne politike na rad ustavnog sudas, što se i moglo očekivati u teškim vremenima nakon rada, imajući u vidu duboke međunacionalne podjele iz neposredne prošlosti.

11 Na sjednici Ustavnog suda BiH održanoj 12.jula 1997. godine donesen je Poslovnik o radu Ustavnog suda (Vidi Poslovnik Ustavnog suda BiH, Sarajevo 2000, kao i „Sl.glasnik BiH“, broj 24/99, 26/01 i 6/02.) koji je mijenjan i dopunjavan tri puta i konačno stavljen van snage stupanjem na snagu Pravila Ustavnog suda BiH 23.jula 2005. godine („Sl.glasnik BiH“, broj 60/05). Pravila su u međuvremenu također mijenjana više puta („Sl.glasnik BiH“, br. 64/08 i 51/09, br.22/14 i 57/14).

Parlamentarne skupštine BiH koja može drugačije urediti izbor stranih sudija u Ustavni sud BiH.

Nadležnosti Ustavnog suda su definisane Ustavom i to članom VI, članom IV te Amandmanom I na Ustav Bosne i Hercegovine. Prva i osnovna zadaća Ustavnog suda je da štiti odnosno podržava Ustav, a time i jedinstvo ukupnog ustavnopravnog poretka. Ostale nadležnosti su rješavanje sporova između Bosne i Hercegovine i entiteta, odnosno između entiteta (član VI/3 a) Ustava), ocjena ustavnosti entitetskih ustava, zakona i drugih propisa (član VI/3 a) Ustava), ocjena ustavnosti odluka entiteta o uspostavljanju posebnih paralelnih odnosa sa susjednim državama (član VI/3 a) Ustava), apelaciona nadležnost (član VI/3 b) Ustava), prosljeđivanje pitanja od drugih sudova (član VI/3 b) Ustava), deblokada Parlamentarne skupštine BiH (član IV/3 f) Ustava, te odlučivanje o sporovima u vezi sa zaštitom utvrđenog statusa i ovlaštenja Brčko Distrikta BiH (Amandman I na Ustav BiH).

Ostale nadležnosti Ustavnog suda, kao što su razrješenje sudije sa njegove funkcije, donošenje Pravila Suda i drugih internih akata, predlaganje godišnjeg budžeta tiču se samog rada Ustavnog suda BiH, a ne rješavanja ustavnopravnih sporova te uglavnom ne djeluju prema vani već su interne prirode.¹²

3. Kontrola ustavnosti normativnih akata

Kontrola ustavnosti i zakonitosti normativnih akata od strane Ustavnog suda predstavlja jednu od osnovnih nadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. U skladu sa već navedenim ustavnim odredbama kontrola ustavnosti normativnim akata može biti apstrakta i konkretna. Apstraktna kontrola ustavnosti normativnih akata propisana je članom VI/3a) Ustava koji Ustavnom sudu daje ovlaštenje da vrši ispitivanje usklađenosti ustava i zakona federalnih jedinica (entiteta) sa saveznim ustavom (Ustavom BiH).¹³ Ustav eksplicite govori samo o ispitivanju ustavnosti entitetskih ustava i zakona, te se stoga postavilo pitanje da li je ovaj Sud nadležan da odlučuje i o ustavnosti zakona i drugih općih akata koje donosi Parlamentarna skupština BiH, kao i akata Predsjedništva i Vijeća ministara. Neobičajena je činjenica da u Ustavu nema izričite odredbe da Ustavni sud vrši neposrednu (apstraktnu) kontrolu ustavnosti općih akata institucija BiH. Ovdje je, ipak, Sud sam proširio svoju nadležnost. Osnov za ovo proširenje Ustavni sud je našao u ustavnoj konstataciji „uključujući, ali ne ograničavajući se na to“ pri čemu su entitetski ustavi i zakoni, prema tumačenju Ustavnog suda, samo ilustrativni

---

12 Vidjeti više Nedim Ademović, Joseph Marko, Goran Marković, Ustavno pravo Bosne i Hercegovine, Konrad Adenauer Stiftung, Sarajevo, 2012. godine, str. 203.

13 S obzirom na karakter Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama prema Ustavu BiH, kao i odluci Ustavnog suda BiH u predmetu U 5/98, ova formulacija uključuje i Evropsku konvenciju i njene protokole, kao i dokumente iz Aneksa I na Ustav BiH.

primjeri akata koji su predmet ove kontrole.¹⁴ Ovlaštenje predsjedavajućeg ili zamjenika predsjedavajućeg bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine BiH da podnesu zahtjev za kontrolu ustavnosti predstavljaju dodatni argument kojim se potvrđuje pravo ustavnog suda da cjeni ustavnost i ostalih normativnih akata.

Mogućnost podnošenja zahtjeva za ocjenu ustavnosti je relativno ograničena. Zahtjev mogu podnijeti član Predsjedništva BiH, predsjedavajući Vijeća ministara BiH, predsjedavajući i zamjenici predsjedavajućeg oba doma Parlamentarne skupštine BiH ;kvalificirana većina članova, delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, kvalificirana većina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta i Brčko Distrikta. Kontrola ustavnosti je naknadna, apstraktna kontrola. Pokretač postupka ne mora dokazivati povredu pravne pozicije bilo kojeg pravnog subjekta, već jednostavno, traži in abstracto ocjenu ustavnosti. Ustavni sud je dužan ispitati ustavnost akta koji se pobija. Zahtjev ovlaštenog predlagача je nužna procesna pretpostavka za vođenje postupka u kojem su stranke navedeni pokretači sporova iz člana VI/3a) Ustava i donosioci akata koji su predmet spora, mada Ustavni sud može odrediti i druge stranke po potrebi.¹⁵ O zahtjevi za ocjenu Ustavnosti sud odlučuje u Plenarnoj sjednici. Ukoliko utvrdi da je akt neustavan Ustavni sud BiH može u cijelosti ili djelimično ukinuti opći akt ili pojedine njegove odredbe. Ukinute odredbe prestaju da važe narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u „Sl. glasniku Bosne i Hercegovine“. Izuzetno, Ustavni sud može, odlukom kojom se utvrđuje nesaglasnost iz člana VI/3a), odrediti rok za usaglašavanje koji ne može biti duži od 6 mjeseci. Ako u utvrđenom roku ne dođe do otklanjanja utvrđene nesaglasnosti, Ustavni sud će svojom odlukom utvrditi da nesaglasne odredbe prestaju da važe. Narednog dana od dana objavljivanja odluke u „Sl. glasniku BiH“ prestaju da važe nesaglasne odredbe.¹⁶ Odluke Ustavnog suda djeluju erga omnes, konačne su i obavezujuće.

Zaštita zakonitosti, odnosno ispitivanje usklađenosti entitetskih zakona sa zakonima BiH također nije eksplicite normirana Ustavom. Međutim, sistematskim tumačenjem odredbi člana VI/3. c) Ustava i odredbi člana 61. Pravila Ustavnog suda, nesporno se može zaključiti da je Ustavni sud nadležan i za ove sporove, ali samo kada se oni pojave pred redovnim sudovima u rješavanju konkretnog spora. U skladu sa članom VI/3.c) Ustava, Sud je nadležan u pitanjima koja mu je proslijedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon, o čijem važenju njegova odluka ovisi kompatibilan sa Ustavom, sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine, ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku Suda. Također, član 61. stav 4. i 5. Pravila propisuje da Ustavni sud „može odlukom kojom se

14 Vidjeti više, Ljubomir Ožegović, Apelaciona nadležnost Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Banjaluka, 2013, str. 88.

15 Vidjeti član 15. Pravila Ustavnog suda BiH.

16 Član 63. Pravila Ustavnog suda BiH

utvrđuje nesaglasnost iz člana VI/3.a i VI/3.c, da odredi rok za usaglašavanje koji ne može da bude duži od šest mjeseci“. Ako se u utvrđenom roku iz stava 4. ne otkloni utvrđena nesaglasnost, Ustavni sud će svojom odlukom utvrditi da nesaglasne odredbe prestaju da važe“.Ovim odredbama Ustavni sud BiH je dobio indirektnu nadležnost u zaštiti zakonitosti, i to tek po obustavljenom postupku pred bilo kojim sudom u Bosni i Hercegovini i proslijeđenom pitanju ustavnosti zakona o čijem važenju odluka tog suda i ovisi. Ovakvo rješenje praktično ostavlja mogućnost gotovo trajnog egzistiranja entitetskog zakona koji je u suprotnosti sa zakonom Bosne i Hercegovine, s obzirom da do takve mogućnosti može doći ako ni jedan od sudova za svo vrijeme važenja tog zakona jednostavno ne bude u prilici da odlučuje po tom zakonu – od čije saglasnosti sa zakonom Bosne i Hercegovine zavisi odluka tog suda.

Suženim uvođenjem kontrole zakonitosti, ustavno-sudskoj kontroli izmiče veoma širok krug društvenih odnosa. Problem je utoliko veći ako se ima u vidu da je daleko šira nadležnost entiteta i kantona u odnosu na institucije BiH.

4. Prosljeđivanje pitanja od drugih sudova – konkretna kontrola ustavnosti

Prema Ustavu Bosne i Hercegovine (član VI/3.c) Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja mu je prosljedi bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon o čijem važenju njegova odluka ovisi kompatibilan sa Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine ili u pogledu postojanja ili domašaja općeg pravila međunarodnog javnog prava. Iz ove ustavne odredbe je nesporno da se radi o konkretnoj kontroli ustavnosti, odnosno zakonitosti, te da je inicijativa prosljeđivanja pitanja u rukama bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Uvođenjem ove nadležnosti Bosna i Hercegovina se pridružila krugu zemalja koje svom ustavnom sudstvu dodjeljuju i dodatnu mogućnost kontrole ustavnosti i zakonitosti koja se može vršiti ne samo in abstracto već i povodom konkretnog spora koji se javi pred nadležnim redovnim sudom.¹⁷

Suprotno apstraktnoj kontroli ustavnosti, konkretna kontrola ustavnosti slijedi konkretan povod. Ona se pokreće povodom konkretnog pravnog spora u kojem mora biti razjašnjeno pitanje da li je zakon na osnovu kojeg se mora donijeti konkretna presuda u saglasnosti sa Ustavom. Dakle prosljeđivanje apstraktnih pitanja od strane redovnih sudova nije dopušteno.

---

¹⁷ Konkretnu kontrolu ustavnosti u skladu sa članom 100. st 1. Ustava vrši Ustavni sud Savezne Republike Njemačke. Također konkretnu kontrolu ustavnosti poznaje i Ustavni sud Austrije. Izmjenama Ustava iz 1929 godine, pravo pokretanja ocjene ustavnosti dato je Vrhovnom sudu i Višem administrativnom sudu kada odluka o građanskim krivičnim ili upravnim predmetima postavljenim pred njih zavisi od saveznog zemaljskog zakona čija je ustavnost upitna. 1975 godine to pravo je prošireno na žalbene sudove, a 1988. godine na novostvorene upravne sudove. T Ohlinger, op.cit., str 911.

U skladu sa citiranom ustavnom odredbom konkretna kontrola ustavnosti može se vršiti samo na zahtjev ovlaštenih predlagača. Za razliku od apstraktne kontrole ustavnosti gdje su ovlašteni predlagači uglavnom svi državni organi, kod konkretne kontrole ustavnosti pravo podnošenja zahtjeva za ocjenu ustavnosti pripada samo sudovima. Naš ustavotvorac se poslužio jednom dosta širokom formulacijom – „bilo koji sud u Bosni i Hercegovini“, iz koje proizilazi da prijedlog za konkretnu ocjenu ustavnosti i zakonitosti može uputiti bilo koji sud u Bosni i Hercegovini. Naravno dodatni uslov za pokretanje ove vrste sporova pred ustavnim sudom jeste postojanje konkretnog spora u kojem mora biti razjašnjeno pitanje da li je zakon na osnovu kojeg se mora donijeti konkretna presuda u saglasnosti sa Ustavom, Evropskom konvencijom, zakonima BiH i konačno pravilima međunarodnog javnog prava, odnosno postojanje ili djelokrug nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava.¹⁸

Dakle u odnosu na apstraktnu kontrolu ustavnosti, razlika se javlja i u pogledu standarda kontrole. Kod apstraktne kontrole ustavnosti razmatra se saglasnost zakona i entitetskih ustava sa Ustavom BiH, Evropskom konvencijom i Sporazumima iz Aneksa I Ustava Bosne i Hercegovine. U slučaju prosljeđivanja pitanja od strane drugih sudova odnosno konkretne kontrole ustavnosti to su Ustav BiH, Evropska konvencija, zakoni BiH i konačno pravila međunarodnog javnog prava, odnosno postojanje ili djelokrug nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava.¹⁹

U samom Ustavu ne postoje druge odredbe kojima se ovaj vid kontrole ustavnosti dodatno definiše tako da su sva ostala pitanja u vezi sa ovom kontrolom ustavnosti uređena Pravilima i praksom samog suda.

Pravilima Ustavnog suda BiH utvrđeno je da u predmetima iz ove nadležnosti Sud odlučuje u plenarnoj sjednici većinom glasova svih sudija.²⁰ Također Pravilima je definisano ko su učesnici ovog postupka i šta čini sadržaj samog zahtjeva koji se podnosi Sudu.

U skladu sa članom 16. d Pravila Ustavnog suda učesnici u postupku pred Ustavnim sudom su sud koji je proslijedio pitanje Ustavnom sudu i donosilac zakona o čijem važenju ovisi odluka suda (član VI.3.c)Ustava).

---

18 O ovome vidjeti šire diskusiju na Okruglom stolu Prosljeđivanje prethodnih pitanja pred Ustavnim sudom BiH, Okrugli stolovi Ustavnog suda BiH, Ustavni sud i druge sudske instance, Sarajevo, 2001., str. 114.

19 Pod pojmom „opća pravila međunarodnog javnog prava“, a u skladu sa članom 38. Statuta Međunarodnog suda pravde, podrazumijevaju se: a) međunarodne konvencije, bilo opće bilo posebne, koje predstavljaju pravila, izričito priznata od strane države u sporu; b) međunarodni običaj, kao dokaz opće prakse koja je prihvaćena kao pravo; c) opća pravna načela koja priznaju prosvijećeni narodi; d) u granicama odredbe člana 59 sudske odluke i učenja najpozvanijih stručnjaka međunarodnog javnog prava različitih naroda, kao pomoćno sredstvo za utvrđivanje pravnih pravila. Međutim, u teoriji javnog prava se postavlja pitanje da li član 38 Statuta Međunarodnog suda pravde, odgovara onome što se, prema tradicionalnom shvatanju, naziva općima pravilima međunarodnog prava.

20 Član 9. Pravila Ustavnog suda BiH

Zahtjev iz člana VI.3.c) Ustava treba da sadrži: navode iz zakona za kojeg se traži ocjena kompatibilnosti, uz naznaku službenog glasnika u kojem je zakon objavljen, odredbe Ustava, Evropske konvencije, te zakona BiH koji je predmet ocjenjivanja kompatibilnosti, postojanja ili domašaja nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku Ustavnog suda; navode, činjenice i dokaze na kojima se zahtjev zasniva, potpis ovlaštenog lica.

Ovaj zahtjev Sud može podnijeti ukoliko smatra da je zakon o kojem njegova odluka ovisi i koji treba primjeniti u konkretnom sporu neustavan, odnosno da nije u saglasnosti sa propisima navedenim u članu VI/3.c) Ustava BiH. Međutim, ostalo je nejasno ko je u samim sudovima legitimisan za podnošenje tog zahtjeva. Da li je to predsjednik suda, kao lice koje predstavlja taj sud ili to ovlaštenje imaju i sudija pojedinac, sudsko vijeće ili neko odjeljenje suda. Odgovor na ovo pitanje ne sadrže ni sama Pravila Ustavnog suda kojim je ova nadležnost kao i druge nadležnosti Ustavnog suda dodatno precizirana .

Naime u članu 18.4. Pravila Ustavnog suda navedeno je da zahtjev iz člana VI/3 Ustava treba da sadrži između ostalog i potpis ovlaštenog lica. Međutim, nigdje nije precizirano ko se smatra ovlaštenim lice. Ovo pitanje je veoma bitno jer će Zahtjev za pokretanje ove vrste sporova pred Ustavnim sudom biti nedopustiv ukoliko ga nije podnijelo ovlašteno lice.²¹ Pitanje ovlaštenog lica, odnosno pitanje aktivne legitimacije u ovim predmetima, rješio je sam Ustavni sud koji je ovu odredbu Ustava, odnosno Pravila Ustavnog suda prilikom donošenja prvih odluka u okviru ove nadležnosti protumačio prilično restriktivno. Naime, u predmetu U-11/05 Ustavni sud BiH je prilikom odlučivanja o zahtjevu za ocjenu saglasnosti Zakona o krivičnom postupku FBiH sa Ustavom Bosne i Hercegovine koji je podnio sudija Općinskog suda u Zenici odbacio zahtjev kao nedopustiv jer je podnesen od strane neovlaštenog lica. U obrazloženju svoje odluke Ustavni sud je utvrdio da sudija pojedinac ne spada u krug ovlaštenih subjekata koji mogu pokrenuti ovu vrstu spora.²² Ovakvim stavom, odnosno restriktivnim tumačenjem navedene odredbe Ustava i Pravila Ustavnog suda BiH mogućnost podnošenja zahtjeva za pokretanje ove vrste sporova je u značajnoj mjeri sužena. Kasnije je sam Sud, sumnjajući u ispravnost ovakvog stava promijenio svoje stajalište o ovom pitanju, te se opredijelio za drugo rješenje odnosno, pravo pokretanja ove vrste sporova priznao i sudiji pojedincu kao i predsjedniku vijeća.²³ Ovakvo

---

21 U skladu sa članom 19 Pravila Ustavnog suda BiH, zahtjev nije dopustiv ukoliko postoji neki od sljedećih slučajeva: ustavni sud nije nadležan za odlučivanje; zahtjev je anonimn, podnosilac zahtjeva je odustao od zahtjeva, zahtjev je podnijelo neovlašteno lice; radi se o pitanju o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u zahtjevu ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, ako su izmjenjene pravne okolnosti, podnosilac zahtjeva je propustio da u ostavljenom roku dopuni/precizira zahtjev; osporeni akt nije na snazi.

22 Vidjeti više Odluka o dopustivosti U 11/05 od 26.maja 2006. godine. Cjelokupan tekst odluke dostupan na <http://www.ustavnisud.ba/dokumenti/U-11-05-80665.pdf>

23 Odluka o dopustivosti i meritumu, broj U-5/10 od 26. novembra 2011. godine objavljena u „Sl. glasniku BiH“, broj 37/11.

stajalište suda je svakako prihvatljivije jer bi se u suprotnom značajno smanjila mogućnost vođenja ove vrste postupaka pred Ustavnim sudom BiH.

Pitanje aktivne legitimacije nije jedino sporno pitanje koju je ova nadležnost Ustavnog suda u praksi izazvala.

Ustavni sud je morao zauzeti jasan stav i o tome šta je predmet spora, odnosno šta se smatra ustavnim pitanjem koje se može proslijediti ustavom sudu. Da li to može biti i drugo ustavno pitanje koje je sadržano u Ustavu BiH ili samo ono ustavno pitanje koje potpada pod član VI/3.c) Ustava. Ova pitanje sud je razmatrao u predmetu U-10/01 od 4.maja 2001. godine. U navedenom predmetu Kantonalni sud u Zenici je tražio mišljenje o izvršenju presude Vrhovnog suda i izvršenju rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske- dakle mišljenje o tome koju od dvije navedene sudske odluke treba izvršiti.²⁴ Ustavni sud je u skladu sa navedenom dilemom koja se pojavila zauzeo stav da nije nadležan da se izjašnjava o pitanjima koja mu proslijedi nižestepeni sud ako to pitanje ne potpada pod član VI/3c) Ustava, čak i u slučaju ako je to pitanje sadržano u Ustavu BiH,²⁵ te svojim rješenjem odbacio navedeni zahtjev navodeći da nije nadležan da ova pitanja rješava u okviru navedene nadležnosti Ustavnog suda BiH.

U okviru konkretne ocjene ustavnosti i zakonitosti iz člana VI/3/c) Ustava redovni sudovi su rijetko pokretali ovakve postupke dugi niz godina djelovanja Ustavnog suda. Često se dešavalo da ti zahtjevi budu odbačeni ne samo iz gore navedenih razloga, već i zbog toga što su redovni sudovi tražili ocjenu saglasnosti nekih drugih propisa sa Ustavom Bosne i Hercegovine, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i slobodama ili zakonima BiH i općim pravilima međunarodnog javnog prava. Tako je zahtjev Kantonalnog suda u Bihaću odbačen zbog nenadležnosti jer je sud tražio ocjenu ustavnosti kolektivnog ugovora, a ne zakona.²⁶ Sličnu situaciju imamo u predmetu U 3/06 od 31.3.2006. godine gdje redovni sud ne samo da nije tražio ocjenu zakona, nego zakonitosti upravnog akta, već nije tražio ni ocjenu njegove usklađenosti sa Ustavom BiH, Evropskom konvencijom odnosno zakonima BiH.²⁷

Nažalost, iako je svrha ove nadležnosti Ustavnog suda da kroz aktivni pristup redovnih sudova dođe do diferencijacije nadležnosti Ustavnog suda od redovnih sudova, te da kroz djelovanje Ustavnog suda dođe do smanjenja broja predmeta u kojima se utvrđuju povrede prava pojedinaca koja svoje izvorište imaju u zakonu, ova nadležnost Ustavnog suda BiH je najmanje zastupljena u radu Suda. Prvi predmet ovakve vrste pred Ustavnim sudom BiH se pojavio tek krajem 2000. godine, a i kasnije se pojavio neznatan broj slučajeva tako da je praksa Suda po ovom pitanju dugo vremena bila veoma oskudna.²⁸ Razloge svakako

24 Vidjeti više Rješenje Ustavnog suda BiH U-10/01. od 4.maja 2001. godine

25 Vidjeti više Rješenje Ustavnog suda BiH U-10/01 od 4.maja 2001.godine

26 Vidjeti Odluku o dopustivosti U-16/05 od 31.marta 2006. godine.

27 Vidjeti Odluku Ustavnog suda BiH U-3/06 od 31.marta 2006. godine

28 Ustavni sud BiH je u predmetu U-55/02 od 26. juna 2003. godine („Sl. glasnik BiH“, broj 3/04) odlučivao povodom zahtjeva Osnovnog suda u Doboju za ocjenu ustavnosti člana 20 Zakona

treba tražiti u prvobitnom stavu Ustavnog suda BiH da aktivnu legitimaciju ima samo predsjednik suda, činjenici da entitetski ustavni sudovi imaju slične nadležnosti, ali i u tome što su se redovni sudovi rijetko odlučivali da zatraže ovakvu intervenciju Ustavnog suda.

Donošenjem odluke u predmetu broj U 5/10 od 26. novembra 2011. godine, u kojoj je Ustavni sud BiH usvojio stav da i sudija pojedinac može podnijeti zahtjev za ocjenu kompatibilnosti u smislu odredbe člana VI/3.c) malo se povećao priliv ovakvih zahtjeva upućenih Ustavnom sudu BiH. Kao ovlašteni podnosioci zahtjeva za ocjenu usaglašenosti zakona koje trebaju primjeniti u konkretnim sporovima u periodu koji je uslijedio pojavljivali su se općinski sudovi, osnovni sudovi, kantonalni i okružni sudovi kao i Sud Bosne i Hercegovine.²⁹ U većini zahtjeva tražila se ocjena usaglašenosti zakona sa Ustavom BiH i Evropskom konvencijom. Zahtjevi za ocjenu zakonitosti, odnosno ocjenu usklađenosti sa zakonima BiH i pravilima međunarodnog javnog prava, odnosno postojanja ili djelokruga nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava uglavnom nisu podošeni. Izuzetak je Zahtjev koji je podnio Općinski sud u Sarajevu kojim je tražena ocjena usaglašenosti člana 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje sa zakonima BiH i postojanjem ili domašajem općeg pravila međunarodnog javnog prava i sa Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Ovaj zahtjev Ustavni sud BiH je odbio kao neutemeljen.³⁰

Prilikom razmatranja navedenih zahtjeva u svojoj dosadašnjoj praksi Ustavni sud BiH se uglavnom kretao u okviru postavljenih zahtjeva te donosio odluke kojima je konstatovao da „Osporeni akt nije u saglasnosti sa Ustavom BiH Evropskom konvencijom i ...“ odnosno konstatovao da je osporeni akt u saglasnosti sa Ustavom BiH, Evropskom konvencijom, zakonima BiH ...“.³¹ U navedenim odlukama, ukoliko bi utvrdio nesaglasnost sa Ustavom BiH odnosno Evropskom konvencijom, zakonima BiH i..., Ustavni sud BiH je u skladu sa članom 61. stav 4. Pravila Ustavnog suda nalagao donosiocima osporenih akata da iste usklade sa Ustavom BiH u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja Odluke u službenom glasniku, te nalagao da u ostavljenom roku dostave informaciju o mjerama poduzetim u cilju izvršenja te odluke.

---

o stambenim odnosima Republike Srpske te u predmetu U-50/01 od 30. januara 2004. godine povodom zahtjeva Kantonalnog suda u Širokom Brijegu za ocjenu ustavnosti člana 37. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju imovine i lica Federacije BiH.

29 Tako npr: u predmetu U 6/12 Ustavni sud je odlučivao o zahtjevu Suda BiH za ocjenu usaglašenosti Zakona o parničnom postupku pred sudom BiH sa Ustavom BiH i Evropskom konvencijom, u predmetu U 8/12, zahtjev Općinskog suda u Sarajevu za ocjenu usaglašenosti Zakona o sudskim taksama Kantona Sarajevo, u predmetu U 16/14 zahtjev Kantonalnog suda u Mostaru za ocjenu usaglašenosti zakona o sudskim taksama/tarifama HNK,

30 Vidjeti odluku Ustavnog suda BiH U 12/13 od 5.7.2013. godine. Cjelokupan tekst odluke dostupan na http://www.ustavisud.ba/dokumenti/_hr/U-12-13-586883.pdf

31 Vidjeti odluke Ustavnog suda BiH u predmetima U 29/13, U 16/14, U 3/16. Cjelokupan tekst odluka dostupan na http://www.ustavisud.ba/dokumenti/_hr/

Izuzetak od ovog pravila pojavio se u predmetu U 16/11, o okviru kojeg je Ustavni sud BiH odlučivao povodom zahtjeva Osnovnog suda u Tesliću za ocjenu kompatibilnosti člana 4. Zakona o provođenju Aneksa G Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji Republike Srpske sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Podnosilac zahtjeva Osnovni sud u Tesliću je problematizirao ustavnost samo odredbe člana 4 osporenog zakona kojom je propisano da „sudski i drugi postupci koji za predmet imaju rješavanje imovinsko pravnih odnosa, imovine pravnih lica sa sjedištem na teritoriji neke od država koje su nastale raspadom SFRJ, a koja se nalazi na teritoriji Republike Srpske, prekidaju se u svim fazama. Prekid postupka će trajati do zaključivanja odgovarajućih ugovora o uređenju imovinskopravnih odnosa između BiH i država koje su nastale raspadom SFRJ“. Međutim Ustavni sud je zaključio da predmetni zahtjev treba razmotriti u širem ustavnom kontekstu, a ne samo u odnosu na osporenu odredbu. Tako se u navedenoj odluci Ustavni sud isključivo bavio ispitivanjem nadležnosti Republike Srpske da u konkretnom slučaju donese zakon o provođenju Aneksa G Sporazuma u kontekstu relevantnih odredba Ustava BiH, relevantnih odredba Sporazuma o pitanjima sukcesije, te Aneksa G tog sporazuma kao i u kontekstu odluke Vijeća Ministara BiH o provođenju Aneksa G o pitanjima sukcesije na teritoriji BiH. U navedenom predmetu Ustavni sud je zaključio da Zakon o provođenju Aneksa G Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji RS nije u saglasnosti sa odredbama člana III/1.e) ,člana III/3.b), člana IV/4.b) i člana V/4.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Istakao je da „u skladu sa uspostavljenim standardima i normama međunarodnog prava te Sporazuma o sukcesiji i njegovim relevantnim aneksima, nadležni organi u BiH, uključujući i redovne sudove, mogu koristiti one instrumente, koji će, zavisno od ponašanja drugih potpisnika Sporazuma o sukcesiji efektivno zaštititi stečena ili osigurati ostvarivanje prava koja su predmet Sporazuma o sukcesiji i njegovih aneksa. To podrazumijeva aktivnu ulogu i neophodnu koordinaciju i/ili subordinaciju u skladu sa raspodjelom nadležnosti između organa i institucija u BiH“.

Ustavni sud je u skladu sa članom 63.stav 2. Pravila Ustavnog suda stavio van snage Zakon o provedbi Aneksa G Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji Republike Srpske („Sl.glasnik RS“, broj 71/10).

Za razliku od ostalih predmeta iz ove nadležnosti, Sud se nije ograničio samo na ispitivanje ustavnosti navedenog člana 4 Zakona o provedbi Aneksa G Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriju Republike Srpske. Razmatrao je ovo pitanje u širem ustavnom kontekstu (stav 29. Odluke Ustavnog suda BiH), čime je po mišljenju sudija koje se nisu saglasile sa odlukom u ovom predmetu,³² Ustavni sud prekoračio svoja ovlaštenja jer je po njihovom mišljenju Sud trebao prilikom odlučivanja razmatrati samo navode iz zahtjeva i nije trebao raspravljati

---

32 Izdvojena mišljenja o neslaganju u ovom predmetu iznijeli su sudija prof.dr. Miodrag Simović i sudija Zlatko M.Knežević. Cjelokupan tekst izdvojenih mišljenja u ovoj Odluci dostupan na www.ustavisud.ba/dokumenti/_hr/U-16-11-508743.pdf

o onome što se u zahtjevu ne traži, čak i kad utvrdi da u Zakonu o provedbi aneksa G postoje i druge povrede ustavnih prava. Nesporno je da je ovdje Ustavni sud na određen način prekoračio svoja vlastita Pravila o granicama zahtjeva za ocjenu ustavnosti a kojima disponira isključivo podnosilac zahtjeva. Međutim imajući u vidu samu ulogu Ustavnog suda u našem pravnom sistemu, Ustavni sud je ovo pitanje razmatrao u širem ustavnom kontekstu te skladu sa članom 63.stav 2. Pravila Ustavnog suda stavio van snage Zakon o provedbi Aneksa G Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji Republike Srpske („Sl.glasnik RS“, broj 71/10) navodeći da isti prestaje važiti narednog dana od dana objavljivanja Odluke Ustavnog suda u službenom glasniku.

Odluke koje Ustavni sud donese u okviru nadležnosti iz člana VI/3.c) su konačne i obavezujuće. U skladu sa članom 63. Pravila Ustavnog suda BiH Ustavni sud može u cjelosti ili djelimično ukinuti opći akt ili pojedine njegove odredbe, Ukinuti opći akt, odnosno njegove odredbe, prestaju važiti narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“. Izuzetno Ustavni sud može odlukom kojom se utvrđuje nesaglasnost iz člana VI/3.c) Ustava odrediti rok za usaglašavanje koji ne može biti duži od 6 mjeseci. Ako se u tom roku ne otkloni utvrđena nesaglasnost, Ustavni sud će svojom odlukom utvrditi da nesaglasne odredbe prestaju važiti. Narednog dana od dana objavljivanja odluke u „Službenom glasniku BiH“ prestaju važiti nesaglasne odredbe.³³ Nesporno je da sud koji je prosljedio pitanje dužan da postupi sa skladu sa odlukom Ustavnog sud . Međutim s obzirom da se radi o konkretnoj kontroli ustavnosti postavilo se i pitanje da li ova odluka treba da se primjeni samo na taj konkretan slučaj, ili ima dejstvo erga omnes. S obzirom da je predmet ocjene ustavnosti i u ovim sporovima zakon, dakle opći akt, odluka Ustavnog suda ima opće dejstvo – erga omnes. U prilog ovoj tvrdnji, pored činjenice da se radi o zakonu kao općem aktu, možemo uzeti u obzir i generalnu ustavnu obavezu o tzv. internacionalizaciji domaćeg prava, uključujući i nadređenost internacionalnih normi, a upravo ova ustavna odredba se ne ograničava samo na kompatibilnost zakona sa Ustavom (kao što je slučaj kod apstraktne kontrole ustavnosti).

5. Zaključna razmatranja

Kontrola usaglašenosti zakona sa Ustavom BiH, Evropskom konvencijom, zakonima BiH, te općim pravilima međunarodnog javnog prava koja se vodi na osnovu prosljedjenog pitanja od strane bilo kojeg suda u BiH, kada se to pitanje postavi u konkretnom sudskom sporu, predstavlja novu i izuzetno značajnu funkciju Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Uvođenjem ove nadležnosti Ustavni sud BIH je s jedne strane dobio indirektnu nadležnost u ocjeni zakonitosti, a s druge strane mogućnost da cjeni usaglašenost zakona ne samo sa Ustavom BiH i Evropskom konvencijom i Sporazumima iz Aneksa I na Ustav BiH već i nadležnost da cjeni usaglašenost zakona sa postojanjem ili domašajem nekog

33 Član 63.stav 4. Pravila Ustavnog suda BiH.

općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda. Naravno vršenje navedene nadležnosti veže se za zahtjev redovnog suda bez kojeg nije moguće vršiti ocjenu ustavnosti navedenih propisa.

U skladu sa ustavnim odredbama svaki sud u Bosni i Hercegovini može proslijediti Ustavnom sudu zahtjev za ocjenu usaglašenosti zakona koji treba primjeniti u konkretnom sporu ukoliko smata da isti nije u saglasnosti sa navedenim propisima. Nažalost, iako je svrha ove nadležnosti Ustavnog suda BiH da kroz aktivni pristup redovnih sudova dođe do diferencijacije nadležnosti ustavnog suda od redovnih sudova, te da kroz djelovanje Ustavnog suda dođe do smanjenja broja predmeta u kojima se utvrđuju povrede prava pojedinaca koje svoje izvoršte imaju u zakonu, ova nadležnost Ustavnog suda BiH je najmanje zastupljena u radu Ustavnog suda. Sudovi veoma rijetko koriste navedenu ustavnu mogućnost što je i rezultiralo veoma malim brojem zahtjeva koji su do sada upućivani Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine. Neaktivna uloga redovnih sudova u prosljeđivanju pitanja Ustavnom sudu BiH bar u prvim godinama rada mogla se pravdati nedovoljnom upućenošću redovnih sudova o ovakvoj njihovoj mogućnosti, odnosno razlozima i načinu postavljanja zahtjeva za konkretnu ocjenu ustavnosti, te činjenicom da i entitetski ustavni sudovi imaju slične nadležnosti. Međutim danas, kada je sam Ustavni sud Pravilima i svojom dosadašnjom jurisprudencijom dodatno precizirao navedenu nadležnost, redovni sudovi bi mogli u značajnijoj mjeri koristiti navedena ustavna ovlaštenja što bi posljedično s jedne strane dovelo do harmonizacije zakonodavstva, kao i sudske prakse, a s druge strane neposredno moglo uticati na zaštitu i ostvarenje načela ustavnosti i zakonitosti u našem pravnom sistemu.

Literatura

Ademović Nedim, Joseph Marko, Goran Marković, Ustavno pravo Bosne i Hercegovine, Konrad Adenauer Stiftung, Sarajevo, 2012. godine

Bačić Arsen, Komentar Ustava Republike Hrvatske, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2002.godine

Ohlinger Theo, Ustavnosudska kontrala- Austrijsko iskustvo viđeno iz uporedne perspektive, Pravni život, broj 11, Beograd, 1997.

Ožegović Ljubomir, Apelaciona nadležnost Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Banjaluka, 2013.

Marković Ratko, Ustavno pravo i političke institucije, Beograd, 2008.

Pobrić Nurko, Ustavno pravo, Slovo, Mostar, 2000.

Smiljko Sokol, Branko Smerdl, Ustavno pravo, Informator, Zagreb 2006.

Steiner Christian, Ademović Nedim, Ustav Bosne i Hercegovine, Konrad Adenauer Stiftung, Sarajevo, 2010.

Šarčević Edin, Ustavno uređenje Savezne Republike Njemačke, Uvod u njemačko državno pravo, Kult B, Sarajevo, 2005.

Ustav BiH (prevod koji je utvrdio OHR-Office of the High Representative)
Pravila Ustavnog suda BiH-Prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj
100/15)

Ustav Savezne Republike Njemačke – Grundgesetz für die Bundesrepublik
Deutschland (von 23.Mai 1949, zuletzt geändert durch Gesetz von 26.Juli 2002.)

<http://www.ccbh.ba/>

Bilteni Ustavnog suda BiH 1997-2015

Amra Jašarbegović, Ph.D., Assistant Professor
Faculty of Law of the Dzemal Bijedic University of Mostar

**FORWARDING QUESTIONS BY OTHER COURTS
- INSUFFICIENTLY USED JURISDICTION OF THE
CONSTITUTIONAL COURT OF BIH-**

Summary

Referral of questions by other courts to the Constitutional Court of BiH is one of the basic competencies of the Constitutional Court of BiH as defined in Article VI.3.c of the Constitution of Bosnia and Herzegovina. In accordance with the aforementioned Article of the Constitution, the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina is competent in matters which have been transmitted to the Constitutional Court of BiH by any court in Bosnia and Herzegovina as to whether the law, whose validity is dependent on the Constitution, is compatible with the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms and its protocols, or with the laws of Bosnia and Herzegovina, or with regard to the existence or the scope of a general rule of international public law which is relevant to the decision of the court. By introducing this jurisdiction, Bosnia and Herzegovina has joined a circle of countries that assign to its constitutional judiciary an additional possibility of controlling the constitutionality and legality that can be exercised not only in abstracto but also in the context of a specific dispute before the competent regular court. Considering that this is a specific function of the Constitutional Court of BiH that is not sufficiently defined by the BiH Constitution itself or the Rules of the Constitutional Court of BiH, in this paper, after the analysis of the normative ruling regulating the stated competence of the Constitutional Court of BiH, will be analyzed and the existing jurisprudence of the Constitutional Court BiH in this jurisdiction in order to determine the peculiarities of this type of control of constitutionality and legality in the Bosnian-Herzegovinian constitutional system.

Keywords: control of constitutionality and legality, constitution, constitutional court, forwarding of questions by other courts.